

Gegroeide en gemaakte vormen

De kinderen leren over samenhang of tegenstellingen tussen natuur en cultuur

Vrije natuur, 11 jaar

onderwerp

geordende natuur

techniek

potlood, gum,
zoekertje,
karton, kruk

formaat

± 25 × 32 cm

onderwerp

vrije natuur

techniek

potlood, gum,
zoekertje, karton,
kruk; naar keuze
kleur

formaat

± 25 × 32 cm

Toelichting

Het gaat in deze laatste lessen over het tekenen naar de natuur nadrukkelijk over de onverbreekelijke relatie tussen wat er in de natuur gebeurt en hoe de mensen erop reageren. Soms laten wij mensen de natuur met rust, maar meestal doen wij – vaak geheel ten onrechte – ingrepen, waar we dan vroeg of laat de gevolgen van moeten dragen. In elke stad of dorp zien we streng aan banden gelegde natuur: de kaarsrechte tuinen, het geschoren gras, de precies afgebakende perken en bomen die op mathematische afstand op een rij staan. Ook binnen de wooncultuur in het klein blijkt de natuur geheel geordend en overwonnen. De natuur is daar afhankelijk geworden van de mens.

Een klasseggesprek zal daarentegen ook duidelijk kunnen maken hoe de mensen op hun beurt afhankelijk zijn van de natuur. Het thema van deze lessen is enigszins tegengesteld, maar iedereen voelt de betrekkelijkheid van het contrast ook goed aan. Hoe we ook praten over de vrije natuur, altijd weer zal blijken hoe de invloed van mensen een stempel drukt op het gehele aardoppervlak ook al hebben we het nauwelijks in de gaten. De tegenstelling tussen gebonden en vrije natuur moet door de kinderen zoveel mogelijk zelf worden ingevuld. Dat neemt niet weg dat een klasseggesprek hierover toch duidelijkheid kan geven. Integendeel, door er in de klas al goed over te praten wordt het tekenen des te interessanter.

Begeleiding bij de geordende natuur

In deze les zoeken we naar sporen van de mens in de natuur, zoals duidelijke inperkingen van natuurlijke processen.

Het omhakken en snoeien van bomen, het vormen van een haag, hekwerk met prikkeldraad e.d. komen in aanmerking. Gezamenlijk bepalen we het gebied waar de klas een plekje kan uitzoeken. Denk erom: niet te groot en liefst nog binnen oogbereik, anders verliezen we het overzicht over de klas. Op de gebruikelijke wijze wordt er buiten getekend. Als variant kan er ook binnen het schoolgebouw worden gezocht – en getekend – naar wat binnen de natuur gevangen wordt gehouden.

Begeleiding bij de vrije natuur

Als tegenhanger zoeken we nu naar de vrije natuur. We nemen desnoods genoeg met een grote tuin waar de natuur haar gang kan gaan, een

verwilderd stuk tuin of andere vrije plekjes. Ook andere vormen van vrijgroeien komen in aanmerking: het grillige spel van wortels of takken, de schors van bomen, een pad vol onkruid e.d. Deze les heeft een zelfde verloop als andere buitenlessen. Tot slot worden de resultaten met elkaar vergeleken. Een gesprek over de al of niet gewenste bemoeienis van de mens in de natuur kan met behulp van de tekeningen concreter verlopen.

Geordende natuur, 11 jaar